

9.11.2023

חברות וחברים יקרים,

ביטוח לאומי - למכיני המשכורות - חל"ת רטרואקטיבי ואבטלה במלחמת "חרבות ברזל".

כל המידע המוצג בפרסום זה הוא מידע כללי בלבד, ואין בו כדי להוות ייעוץ ו/או חוות דעת או המלצה לנקיטת הליכים או להימנעות מהם.

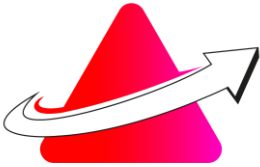
הצעת חוק התוכנית לסיוע כלכלי (הוראת שעה-חרבות ברזל) התשפ"ד-2023, אושרה בוועדת הכספים אתמול בערב (8.11.2023) וכוללת הקלות רבות לעובדים שהוצאו לחל"ת כפוי ולעובדים שנחשבים בביטוח הלאומי כמפוטרים בשל המלחמה.

קדם לפרסום הצעת החוק אישור מתווה שפורסם באתר של משרד האוצר שכלל הנחיות לגבי חל"ת רטרואקטיבי, כדלקמן: **מועד היציאה לחל"ת שנקבע לפי שירות התעסוקה יהיה החל מהיציאה בפועל של העובד לחל"ת.**

- להקלטת ישיבת ועדת הכספים מיום 6.11.2023 [לחצו כאן](#)
- לאתר הכנסת [לחצו כאן](#)

פרסום זה מרכז הוראות הקשורות לדמי אבטלה בחל"ת לאחר השינויים שכלולים בהצעת חוק התוכנית לסיוע כלכלי (הוראת שעה-חרבות ברזל) התשפ"ד-2023. בהקשר לכך חשוב לציין כדלקמן:

1. **הנוסח הסופי של החוק יתפרסם בעוד כמה ימים והוא הנוסח הקובע.** מתווה החל"ת והאבטלה הסופי טרם אושר סופית במליאת הכנסת והנוסח יפורסם ברשומות.
 2. **התקופה הקובעת** היא 7.10.2023 ועד 30.11.2023 לכל תיקוני החוק הקשורים לביטוח הלאומי. אפשר להאריך את התקופה עד 31.12.2023.
 3. נציגת משרד האוצר, גב' נועה שוקרון הבהירה בישיבת ועדת הכספים, שמועד היציאה שנקבע לחל"ת לפי שירות התעסוקה, יהיה החל מהיציאה בפועל של העובד לחל"ת, והיום הקובע הוא היום שבו המעסיק הוציא את העובד לחל"ת. השינוי הזה אינו דורש חקיקה. הוא דורש תיקון נהלים של שירות התעסוקה, שלפי דברי גב' שוקרון, כבר בוצעו בפועל. עוד אמרה גב' שוקרון, שהפרסום של משרד האוצר לגבי החל"ת מיושם בפועל.
 4. **סמנכ"ל הביטוח הלאומי, מר אורי כזום, הבהיר בוועדת הכספים, כי עובד שלא עבד בפועל מתאריך 8.10.2023, יצא לחל"ת בתאריך זה ויקבל בהתאם דמי אבטלה.**
- 4. משירות התעסוקה נמסר כי תאריך ההצהרה שידווח לביטוח הלאומי לגבי נרשמים חדשים אשר ירשמו במהלך חודש נובמבר 2023, יהיה בהתאם לתאריך ההצהרה שידווח על ידי הנרשמים לשירות התעסוקה בעת תיקוף הרישום הראשוני.**

קבוצת ברניר
המומחים לשלטון מקומי

5. לאחר תיקון החוק, מובטל חדש במלחמה יקבל דמי אבטלה החל מהיום הראשון של החל"ת, ככל שהוצא לחל"ת בפועל ביוזמת המעסיק, ולא עבד כלל במשך תקופה של 14 ימים רצופים לפחות לאחר 7.10.2023.
 6. הביטוח הלאומי פרסם שמובטל שתביעתו לדמי אבטלה נדחתה, או הסכום של דמי האבטלה שיקבל בתאריך 12.11.2023 נמוך מדי, הביטוח הלאומי ייזום באופן אקטיבי פנייה אליו וישלם לו רטרואקטיבית את הגמלה או את ההפרשים בהתאם לחוק החדש. לכן לא להגיש תביעה חדשה.
- להצעת חוק התוכנית לסיוע כלכלי (הוראת שעה - חרבות ברזל), התשפ"ד 2023 שהועברה לקריאה שנייה ושלישית [לחצו כאן](#).
 - לחישוב ימי האבטלה המגיעים לכל מובטל באתר הביטוח הלאומי [לחצו כאן](#).
 - להסברים באתר הביטוח הלאומי בנוגע לדמי אבטלה (הביטוח הלאומי יפרסמו הוראות לגבי הצעת החוק רק לאחר אישור הוראת השעה) [לחצו כאן](#).
 - להוראות בעניין מובטלים שתביעתם נדחתה או שקיבלו דמי אבטלה נמוכים דמי [לחצו כאן](#).

תנאי הזכאות לדמי אבטלה בחל"ת - תמצית השינוי הצפוי בחוק

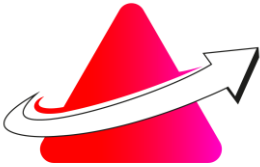
להלן הסבר על זכאות עובדים לדמי אבטלה בחל"ת, על פי התיקונים הצפויים בחוק התוכנית לסיוע כלכלי (הוראת שעה-חרבות ברזל) התשפ"ד-2023, הידועים בעת כתיבת הפרסום. **הכל כפוף לפרסום החוק ברשומות. לאחר פרסום החוק ברשומות יפורסמו הסברים מעודכנים ומפורטים יותר.**

הבהרה חשובה - כל מעסיק חייב לבדוק את חוקיות ההוצאה לחל"ת ואת התנאים שבהם אפשר להוציא עובד לחל"ת, בכל מקרה לגופו. בין היתר יש לבדוק את סוגי העובדים שלא ניתן להוציא לחל"ת או שהוצאה שלהם לחל"ת מחייבת היתר מיוחד או שהמעסיק אמור לקבל פיצוי מלא בעד העסקתם.

תנאים לזכאות לדמי אבטלה - מובטל חייב לענות על תנאים מסוימים כדי להיות זכאי לדמי אבטלה: תושבות, לרבות תושב ארעי, זכאות בין גיל 20 (בתנאים מסוימים גם מגיל 18 עד גיל 20) עד גיל 67 (לגברים ולנשים), יחסי העבודה נותקו או הושעו, קיום תקופת אכשרה של 12 חודשי עבודה מתוך 18 חודשים שאותם ניתן לפעמים להאריך, וחובת רישום בלשכת שירות התעסוקה כדורש עבודה.

תקופת האכשרה המינימלית תקטן ל-6 חודשים במקום 12 חודשים בתקופה הקובעת, כאשר התקופה אינה כוללת שירות סדיר. לאדם עם מוגבלות, כמפורט בחוק, תקופת האכשרה הנדרשת היא שלושה חודשים לפחות.

קבוצת ברניר
המומחים לשלטון מקומי

ההקלות חלות על כל מובטל שמוגדר בביטוח הלאומי כמפוטר או בחל"ת כפוי. יש התייחסות מיוחדת לבני ובנות זוג של משרתי מילואים, כפוף לשיפוי שיתקבל. יש להמתין לפרסום ברשומות **בכל הקשור לחל"ת (השעיית יחסי העבודה)** - חשוב לוודא שהעובד הוצא לחל"ת ביוזמת המעסיק, גם אם החל"ת בהסכמת העובד.

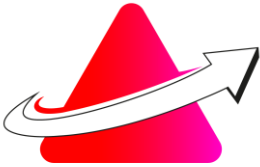
גיל 67 ומעלה - כיוון שבני גיל 67 ומעלה אינם זכאים לדמי אבטלה, הם יקבלו מענק מיוחד אם עבדו לפחות שלושה חודשים רצופים כשכירים לפני ההוצאה לחל"ת במלחמה, בסכום של 75% מההכנסה, עם תקרה של 134 שקלים לכל יום שבו הם מחוסרי עבודה, על פי חישוב שמובהר בסעיף החדש.

רישום והתייצבות בלשכת שירות התעסוקה - עובד בחל"ת יקבל דמי אבטלה בהתאם לימים שלשכת שירות התעסוקה מאשרת לביטוח הלאומי שהעובד התייצב בהם. לעניין זה מסרה כאמור נציגת האוצר, גב' נועה שוקרון, בוועדת הכספים, שמדובר בהקלות שאינן דורשות תיקון חקיקה, אלא תיקון נהלים של שירות התעסוקה שכבר בוצעו בפועל. משירות התעסוקה נמסר כי תאריך ההצהרה שידווח לביטוח הלאומי לגבי נרשמים חדשים אשר ירשמו במהלך חודש נובמבר 2023, יהיה בהתאם לתאריך ההצהרה שידווח על ידי הנרשמים לשירות התעסוקה בעת תיקוף הרישום הראשון.

תנאים מוקדמים נוספים לזכאות לדמי אבטלה לעובד בחל"ת - סעיף 177א בחוק הביטוח הלאומי קובע, כי נוסף על התנאים המוקדמים לזכאות לדמי אבטלה, דמי האבטלה ישולמו לעובד בשל הוצאתו לחל"ת, אם מתקיימים שני תנאים:

1. העובד הוצא לחופשה ללא תשלום ביוזמת המעסיק ל-30 ימי חל"ת רצופים לפחות. בספירת ימי החל"ת הרצופים נכללים גם ימי שישי, שבת וחגים. החוק מפחית את מספר ימי החל"ת הרצופים ל-14 ימים לפחות, במקום 30 ימי חל"ת רצופים לפחות.
 2. העובד אינו זכאי לשכר בתקופת החל"ת. לכן, ככל שהמעסיק מחזיר את העובד לעבוד אצלו, אפילו למשרה חלקית או ליום עבודה אחד, הזכאות לתשלום דמי האבטלה תיבדק בביטוח הלאומי ועלולה להישלל.
- החוק אינו כולל חל"ת גמיש או אפשרות לקבלת דמי אבטלה במסגרת העסקה במשרה חלקית.

קבוצת ברניר
המומחים לשלטון מקומי

חופשה ללא תשלום (חל"ת) - במילים פשוטות, השעיית חוזה עבודה - הפסקת החוזה ללא ניתוק של יחסי העבודה לתקופת החופשה. בחל"ת ביוזמת העובד אין זכאות לדמי אבטלה (העובד יכול לחזור לעבוד אצל המעסיק ולכן אינו דורש עבודה). חשוב לדעת את עמדת משרד העבודה בזמן מלחמת חרבות ברזל: כל הוצאה לחל"ת כפוי דורשת הסכמה של העובד. במקרה של עובדים מוגנים, יש חובה לקבל היתר וההסכמה אינה מייתרת את ההיתר.

החוק כולל תיקון בחוק עבודת נשים, כהוראת שעה, בעניין הוצאה לחל"ת בתקופת 60 הימים והתרת פיטורים בתנאים מסוימים.

כפל דמי אבטלה וחופשה - חוק הביטוח הלאומי קובע, שאין זכאות לדמי אבטלה למבוטח בחופשה ללא תשלום בעד ימי החופשה הצבורים שהמבוטח זכאי להם, בין ששולם בעדם שכר ובין שלא שולם.

החוק מסיר את תנאי קיזוז ימי החופשה הצבורים מדמי האבטלה.

חמישה ימי אבטלה ראשונים בתקופה של ארבעה חודשים - ימים אלה מכונים בביטוח הלאומי: "ימי אמתנה" (לשים לב שהמילה אמתנה רשומה עם האות א ולא עם האות ה) - בכל תקופה של ארבעה חודשים רצופים לא מביאים בחשבון לצורך תשלום דמי אבטלה את חמשת ימי האבטלה הראשונים, שתחילתם בתאריך הקובע (הימים האלה משולמים למובטל בהמשך התקופה, ככל שהתייצב בלשכת התעסוקה ולא נמצאה לו עבודה והם לא נגרעים מסך ימי האבטלה). ימי האמתנה בתקופת הראשונה של האבטלה בוטלו.

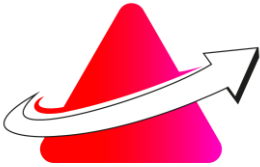
תביעה לדמי אבטלה של עובד שכיר לפי התוספת הראשונה בצו סיוג מבוטחים וקביעת מעבידים - הסוגייה נמצאת בדיון בימים אלה בהנהלת הביטוח הלאומי כדי למצוא מתווה למבוטחים שכלולים בצו, שלא נוכו דמי ביטוח מהכנסתם לפי הצו.

תחילת תקופת האבטלה - יום האבטלה הראשון הוא היום שבו התמלאו כל התנאים לזכאות לדמי אבטלה.

התאריך הקובע - לפי סעיף 158 לחוק הביטוח הלאומי, התאריך הקובע הוא ה-1 בחודש שבו התחילה תקופת האבטלה, ובלבד שחלפו 12 חודשים לפחות מה-1 בחודש שבו התחילה תקופת האבטלה הקודמת (למעט חריגים, כמפורט בחוק, לגבי מובטל שהחל לעסוק במשלה ידו וחזר להיות מובטל ולגבי נשים לפני גיל פרישה).

מובטל חוזר מתחת לגיל 40 - על פי סעיף 171 לחוק הביטוח הלאומי, סך ימי האבטלה בכל התביעות של מובטל שגילו אינו עולה על 40 שנה, לא יעלה על 180% ממספר הימים המירבי של המובטל. יש הארכה אוטומטית של ימי האבטלה למי שהופסקה העסקתו במלחמה וניצל 180% מימי הזכאות ב-4 השנים האחרונות.

הארכה מיוחדת של ימי האבטלה ניתנה למובטל שמתגורר ביישוב שפונה.

קבוצת ברניר
המומחים לשלטון מקומי

תשלום אבטלה שנה אחר שנה - על פי סעיף 171 לחוק הביטוח הלאומי, בתביעות עוקבות שהוגשו שנה אחר שנה, מספר ימי האבטלה יחושב בכל חודש בהתאם לימי האבטלה ששולמו ב-11 החודשים הקודמים לחודש התשלום, גם אם ימי האבטלה שייכים לתביעה הקודמת, למעט חריגים. הארכה מיוחדת של ימי האבטלה ניתנה למובטל שמתגורר ביישוב שפונה.

דמי אבטלה למקבלי קצבת פרישה ולבעלי הכנסות מעבודה או ממשלח יד בימי האבטלה - למען הסדר הטוב, לפי סעיפים 175 ו-176 בחוק הביטוח הלאומי, יש קיזוז מדמי האבטלה לקצבת פרישה ולהכנסות מעבודה כשכיר או ממשלח יד של עצמאי.

דמי אבטלה לשכיר שהוא גם עצמאי - כדי להתחשב בכך שהכנסות העצמאי הן שנתיות, נקבע לצורך קיזוז מדמי האבטלה של ההכנסות ממשלח יד, שהכנסת העובד העצמאי בתקופה הקובעת תחושב על פי אישור של רואה חשבון או יועץ מס.

בעלי שליטה בחברת מעטים (ההגדרות בסעיפים 32 ו-76 בפקודת מס הכנסה) - אינם זכאים לדמי אבטלה. הביטוח הלאומי פרסם לגבי קרובי משפחה של בעלי שליטה, שהחברה לא תדווח עליהם כבעלי שליטה אם אין להם מניות בחברה, וכל מקרה ייבדק לגופו בהתאם לשליטה עקיפה וקיום יחסי עבודה. בעלי השליטה יקבלו פיצוי ולא יקבלו דמי אבטלה.

הגשת תביעה מקוונת משולבת עם לשכת התעסוקה (טופס אחוד) - על פי החוק, עובד רשאי להירשם בלשכת התעסוקה (כדאי להירשם מיד), ובנפרד להגיש תביעה לדמי אבטלה (אפשר עד שנה באיחור).

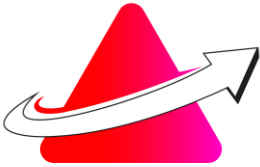
הטופס המשולב נועד להקל על המובטל ולוודא שנרשם בלשכת התעסוקה וגם הגיש את התביעה לדמי האבטלה. הביטוח הלאומי פונה למעסיק בבקשה לקבל טופס 100 ייעודי לגמלאות, אלא אם הטופס כבר שודר. העובד מתבקש לצרף רק את המכתב על הפסקת העבודה והסיבה.

השלמת המידע מהמעסיק עבור המובטל - מעסיק שהוציא לחל"ת את העובד ביוזמת המעסיק, ישדר לביטוח הלאומי מיוזמתו טופס 100 ייעודי לגמלאות, באישור העובד. ככל שלא ישדר טופס 100 ייעודי לגמלאות מיוזמתו, ישדר את הטופס על פי דרישת הביטוח הלאומי או יידרש למלא טפסים. טופס 100 ייעודי כולל בין היתר, כדלקמן:

1. תאריך הפסקת עבודה (תאריך הפסקת עבודה הוא יום העבודה האחרון של העובד אצל המעסיק). ככל שמדובר בהתחלת חל"ת ביום ראשון, יש לרשום יום עבודה אחרון ביום שישי, או חמישי, בהתאם לנוהג שקיים אצל המעסיק, גם אם העובד היה בחופשה בשכר.

2. תאריך חזרה משוער לעבודה מעל 14 ימים בהפסקת עבודה בחל"ת כפוי. בשל כמות התביעות לאבטלה בתקופת המלחמה, ככל שהטופס משודר כיאות עם כל המידע הדרוש, התביעה של העובד תטופל מהר יותר.

קבוצת ברניר
המומחים לשלטון מקומי

חזרה לעבודה לאחר החל"ת - המעסיק אמור לשדר לביטוח הלאומי טופס 100 ייעודי מעודכן לאחר שהעובד חזר לעבוד עם מועד החזרה לעבודה והסיבה.

ביטול חובת המעסיק לדווח ולשלם דמי ביטוח בעבור מי שנמצא בחל"ת בתקופה הקובעת במשך חודש מלא או חודשיים מלאים (במקרה של הארכת התקופה הקובעת) - על פי החוק והתקנות בשגרה, מעסיק שהוציא עובד לחל"ת במשך חודש מלא או חודשיים מלאים והעובד לא עובד במקום אחר (גם אם העובד מקבל דמי אבטלה) חייב לשלם בעדו דמי ביטוח. החל מהחודש השלישי העובד אמור לדווח ולשלם בעצמו את דמי הביטוח, כולל אישה נשואה. החוק ביטל את חובת התשלום האמורה כאשר העובד היה בחופשה ללא תשלום בהסכמת המעסיק במשך 14 ימים רצופים לפחות בתקופה הקובעת.

נשמח לעמוד לרשותכם,

קבוצת ברניר

